

שיחה עם קובי אוז

24 ביוני 2012

מראיינים : מיכאל וולפה, טוביה פרילינג, גדעון כ"ץ

טוביה פרילינג: קובי, תודה שאתה יושב אתנו. סיפרנו לך על המסגרת הכללית שבה נערכת שיחתנו. במסגרת זאת נשמח אם תפרוש לפנינו את המעגלים השונים שאתה פעיל בהם. כשנרצה להתערב נפנה אליך שאלה, אבל תרגיש נוח להתקדם בדרך שנראית לך נכונה.

קובי אוז: למעשה הרצון הבסיסי שלי היה לעשות סרטים מצוירים. רציתי להיות דיסני של שדרות, והתחלתי בזה שהייתי מצייר כל הזמן על דפי מחשב שהיינו משיגים מהמפעלים באזור. הייתי מצייר המון, וכשביקשתי מאבא שלי לקנות לי מסרטה, הוא קנה לי אורגן שלוש קומות ואמר, תתחיל עם זה. באורגן הזה התחלתי לעשות מוזיקה שנועדה באופן בסיסי לסרטים מצוירים. זאת אומרת, דברים שיש בהם הומור. אחד מהציורים שציירתי היתה דמות שקראתי לה 'קובי אוז'. הורדתי את האוזן, את הנו"ן הסופית של אוזן וכתבתי אוז. אוז כמו Wizard of Oz וכמו פרנק אוז, שהיה המפיק של החבובות והפיק עוד דברים משמעותיים.

מהתחלה המצאתי זמר כזה, לא ידעתי שאני הולך לגלם אותו בחיי. אבל זה התחיל כעבודה על סרטים מצוירים. הלחנתי את השירים הראשונים כבר

* קובי אוז: יליד שדרות (1969). זמר, פזמונאי, מלחין, סופר ומפיק מוזיקלי. חבר בלהקות שפתיים וטיפקס. הפיק אלבומים והלחינם ללהקות כמו כנסיית השכל, הדג נחש וזמרים שונים. כמו כן, אוז משתף פעולה עם פייטנים וזמרים חסידיים כאברהם פריד, דניאל זמיר, הרב דוד מנחם והתזמורת האנדלוסית. אוז פרסם שני ספרים: משה חוואטו והעורב (1996), ועבריין צעצוע (2002).

תודה לחנות הספרים ובית הקפה 'תולעת ספרים' (רח' מאז"ה, תל אביב) על האירוח.

בכיתות ב' וג' בדרך לבית הספר, בית ספר 'גיל' בשדרות. אני מלחין בכמה דרכים... [לפעמים] אני כותב קודם מילים ואחר כך לחן, לפעמים אני כותב קודם לחן ואחר כך מילים ולפעמים הם [השירים] באים יחד עם 'חתיכות' רציניות מהעיבוד. זאת אומרת, יש לי 'בס ליין' [קו הבס] ו'ליין סולו' לפני זה. הדברים באים אלי בשלמות, קצת כמו שנדבק... שנתקע בראש שיר מהרדיו, אלא שאין שיר כזה. אני צריך לפעמים לברר, להתקשר לחברים לשאול אם הם מכירים את השיר הזה או אם אני הלחנתי אותו. ואז הם אומרים לי: 'אנחנו לא מכירים את השיר הזה', ואני נורא שמח, כי זה שיר שלי סוף סוף. כי אני לא מבדיל בין שיר שאני הלחנתי או אם במקרה שמעתי אותו ברדיו.

גדעון כ"ץ:

קובי אוז:

אתה זוכר את זה מאותם גילאים שאתה מספר עליהם?
מאותם גילאים. אני זוכר שהראשון היה, אני חושב, משחק הטלוויזיה, שיר שכתבתי על משחקי טלוויזיה, ואני זוכר את ה'ליין', לפני שניגנתי את זה בקלידים. אני זוכר: 'משחק הטלוויזיה טם טם טם... משחק הטלוויזיה טם טם טם' (שר). אני זוכר את ההמשך... אני זוכר את ה'בס ליין'. זאת אומרת לא באים לי רק המילים והלחן, אלא 'חבילה' של דברים. הפעם הראשונה שזכיתי להיות על במה היתה כשחבר'ה צעירים, הייתי ברוקרים של שדרות, חבילה של אנשים עם שיער ארוך, פאות ארוכות ומכנסיים מתרחבים, החליטו לעשות פסטיבל שירי ילדים שנקרא 'שדרושיר'.

גדעון כ"ץ:

קובי אוז:

באיזו שנה בערך?
בוא נגיד כיתה ד'. כן, בשנות השבעים. המציאו פסטיבל שנקרא 'שדרושיר' ובחנו אותי. שרתי את השיר One way ticket. כמוכן לא שרתי בעברית, זה נראה לי אידיוטי לשיר בעברית כשיש 'עד פופ' בטלוויזיה וכל מיני תכניות כאלה. אבל הם אמרו שאני חייב לשיר בעברית, וכשהלכתי לפסטיבל שירי ילדים בפעם הראשונה שרתי את השיר 'ילדיסקו' של הזמרת שרי, וזכיתי רק במקום שלישי. במקום הראשון זכו שלוש בנות ששרו את השיר 'ברבאבא'. בשנה שאחרי זה החלטתי לחזור ולנצח. קניתי שני פאוצ'ים של אקדח, כמו של קאובויים, שמתים בפנים שני מלפפונים ושרתי את השיר 'העירייה שלי'. כשסיימתי את השיר הוצאתי מהפאוף את שני המלפפונים וכל שדרות היתה על הרצפה. זכיתי במקום הראשון. הייתי בטוח שאני הולך להיות כוכב ולהשתתף בסרטי הבטיחות בדרכים ובילדים של 'ריצ'רץ', אבל גיליתי שפסטיבל שירי הילדים של שדרות מוביל לפסטיבל שירי הילדים של ההסתדרות. כך שהפסגה שציפתה לי היתה...

טוביה פרילינג:

קובי אוז:

עמיר פרץ אז היה [ראש העיר]?
לא. הוא לא היה ראש עיר עדיין. אבל הפסגה שהמתינה לי היתה לחיצת ידו של מזכ"ל ההסתדרות דאז, מר ירוחם משל.

טוביה פרילינג:

קובי אוז:

הו, זה כבוד גדול.
כבוד גדול, ואני חושב שהקריירה שלי בנסיגה מאז... היה משהו מוזר בזה

שהילדים של פסטיבל שירי הילדים של שדרות הופנו לפסטיבל כזה זנוח ואלטרנטיבי ברמת אפעל מול מזכ"ל ההסתדרות. שאלתי את עצמי איפה כל הילדים האלה שאני רואה כל הזמן בטלוויזיה, בטלוויזיה הלימודית? מאיפה הם באים? למה הם בטלוויזיה? ואיפה קורה פסטיבל שירי הילדים שאנחנו רואים בטלוויזיה בשחור-לבן? איפה הוא מתרחש? כי הופנינו לנתיב צדדי, למקום אחר. בדיעבד הסיפור ממשיך נורא יפה. כי החבר'ה האלה שבחנו אותי לפסטיבל שירי הילדים, ההיפים האלה, החליטו, הם היו להקה שהופיעה במועדונים ברמלה וברח' המסגר ובאשדוד ובמקומות אחרים, להקת רוק שדרותית, בראשה עמד חיים אוליאל, והיו שם חיים אוחנה ואלי אוליאל.

להקת שפתיים?

מיכאל וולפה:

אחר כך הם נהיו להקת שפתיים. להקת הרוק הזאת, שאגב באה ממסורת של להקות רוק שדרותיות שהיו לפני זה. זאת אומרת הם לא להקת הרוק...

עשו רוק אמריקני בכלל?

קובי אוז:

רוק אמריקני לחלוטין. רוק אנגלי אפילו, הייתי אומר.

שרו באנגלית?

מיכאל וולפה:

קובי אוז:

מיכאל וולפה:

קובי אוז:

כן, שרו באנגלית. החבר'ה האלה החליטו לעשות דבר מטורף. הייתי כבר בן 14 וניגנתי באורגן. הם ביקשו ממני להיות אורגניסט להרכב שנקרא להקת שפתיים. הלהקה החליטה לעשות דבר מטורף לגמרי: לקחת את המוזיקה של סבא וסבתא, מוזיקה שאנשים סגרו את החלונות בגלל הבושה - דור שלם שעשה חינוך ולא חתונות בסגנון מרוקני. כולם היו באולמי חתונות עם הדיסקו והזה, ולהקת שפתיים החליטה לקחת גיטרות חשמליות, תופים ובס ולעשות את המוזיקה של סבא וסבתא עם אנרגיות של רוק'נרול אמריקני, ישראלי, עם אנרגיות 'כאסח'. בחודשים הראשונים היה נורא מוזר, הופענו רק באירועים של חברי הלהקה, כלומר של המשפחות של חברי הלהקה. אבל אחר כך זה התפשט כאש בשדה קוצים. זה היה מדהים. כך מצאתי את עצמי בגיל 14 וחצי מנגן בחתונות, בחינות, המון צעירים קנו את הדיסקים של להקת שפתיים, השמיעו את זה ברדיו, היה להם שיר יחד עם מתי כספי, קרו כל מיני דברים עם להקת שפתיים, והם הביאו תחייה לכבוד של המוזיקה המרוקנית. אבל התחייה הזאת לא היתה תחייה כמו של פעם. זאת אומרת, זה לא היה כמו שהם לקחו את הבגדים הלבנים ואת הכינור על הרגל, אלא הם ריעננו את זה. הם הקפיצו את זה. פתאום אפשר היה לרקוד. זה היה פאנקי, מוזיקה פאנקית. באותה תקופה הייתי משוגע על מוזיקה אלקטרונית והמון המון מוזיקה מחוץ לארץ, זה היה הנושא שלי, זה היה הדבר שהכי עניין אותי, להקת שפתיים.

גם עשית את זה? כאילו היה ערך לעשות את זה, מוזיקה אלקטרונית? מה היה לך? איזה אמצעים?

מיכאל וולפה:

קובי אוז:

למדתי בתל אביב הפקה מוזיקלית ומוזיקה אלקטרונית בבית ספר שקראו לו 'סינק'. הייתי תלמיד של אריק רודיך ולמדתי כמה שיעורים אצל יזהר אשדות, בני נגרי ואחרים. אני בן יחיד, אין לי אחים ואחיות, והתפרנסתי מהר, נורא מהר. היה לי את מחשב ה'אפל' הראשון *Apple C*. היה לי בבית DX7 [אורגן של ימהה], אחד הראשונים בארץ. בתחילת שנות השמונים כבר ניגנתי מוזיקה אלקטרונית. היה לי הרכב מחתרתי שנקרא 'גמלי רחוב', אני ומייק גולן, הקלידן של **כנסיית השכל**, הופענו עם בגדי 'פינגוויין' כאלה, עם ג'קטים ארוכים, חליפות שחורות כמו שהיה מקובל בתל אביב ובמקומות אחרים באותה תקופה. עשינו מוזיקה אלקטרונית, וכשהייתי צריך לנגן עם להקת **שפתיים** לקח לי הרבה מאוד זמן ללמוד את ה'ביט' [מקצב] המיוחד המרוקני. אני מנגן את התווים שאומרים לי, אבל אני לא מנגן אותם בקצב הנכון. חיים אוליאל אמר לי: 'לא נכון', 'לא נכון', 'לא נכון', 'ככה', 'ככה' - עד שהצלחתי להבין את ההתגלגלות המיוחדת הזאת של המקצב הזה. זה מקצב שלא מחולק לשש שמיניות או לשלושה רבעים כמו שאנחנו מכירים, אלא החלוקה הפנימית שלו מבחינה 'גרובית' היא אחרת לגמרי. עד שהגיע למוזיקה האלקטרונית מה שנקרא groove quantize, שזה, quontize, לקחת שיר ולשים אותו על 'גריד', על רשת מסוימת של מוזיקה, נניח, ולחלק אותו ל-16 או ל-12 או לדברים אחרים. מוזיקה מרוקנית אמנם מתחלקת ל-12 [שמיניות], אבל ה-12 יש מהם שהם יותר קרובים [זה לזה]. זה לא טה טה טה זה טה טה טה... (מדגים). צריך לנגן בתוך ה'ביט' הזה, לא 'ליישר' את זה, כי אחרת יוצא מקצב פרסי. אתה אמור לכבד את הסוג הזה של המקצב. ובמוזיקה האלקטרונית למדנו 'ליישר' את הכול, לעשות לזה groove quantize. אתה יכול לעשות או 'שאפל', שזה להצמיד שניים שניים שניים שניים ואז המוזיקה נהיית קצת 'משופלת', אבל לא 'שאפל' נדרש פה אלא משהו אחר. זו פונקציה מאוחרת יותר, שפגשנו אותה במחשבים, במחשבי האטארי הראשונים שהגיעו. לאטארי ST היתה תוכנת אולפן של Qbase שהיה לה groove quantize, ובאמת הצלחנו לייצר מוזיקה מרוקנית. בתיבות המקצבים הצלחתי לתכנת מוזיקה מרוקנית. בקיצור, מצאתי את עצמי בגיל צעיר מתפרנס...

טוביה פרילינג: באיזה גיל?

קובי אוז: בגיל 14 וחצי-15 כבר הופעתי בחתונות.

טוביה פרילינג: מתי הלכת ללמוד בתל אביב ב'סינק'?

קובי אוז: בתקופה ההיא.

טוביה פרילינג: כשהיית בן 14 נסעת לתל אביב ללמוד?

קובי אוז: לא בן 14, אבל אני חושב שב... אני לא זוכר אם בן 15 או...

מיכאל וולפה:

קובי אוז:

מיכאל וולפה:

קובי אוז:

כתיכוניםט נסעת לתל אביב?

כן, כן. בוודאי.

פעמיים בשבוע?

כן, כן. וזה היה ניצול טוב מאוד של הכסף שהרווחתי. די מהר הרווחתי יותר מאבא שלי, שזה היה נורא מוזר. כי אבא שלי היה קם בחמש בבוקר והולך לעבוד במחסן לכבלים. אבא שלי ז"ל בכלל היה טיפוס שזה יכול להסביר את מה שאני עושה במוזיקה היום. זאת אומרת אבא שלי, היתה תקופה שצ'כיה החליטה ל... היה איזה אמברגו משהו שלא הביאו סחורה מצ'כיה, והוא עבד ב'כבלי ציון', שזה המפעל ש... ראייתם את הקסאם שנפל אתמול? את התופים האלה? אז אבא שלי היה מחסנאי של התופים האלה. ופתאום הם לא הביאו את הכבלים המסולסלים של הטלפון, והם היו מייצרים כבלים לכל מיני דברים, ואז ביקשו ממנו לנסות לקחת כבל ישר ולסלסל אותו. אני זוכר את המטבח שלנו, אבא שלי מנסה לחמם את הפלסטיק, יש לו איזה 'מנואלה', מזמין מכונה, עושה כל מיני דברים. הבן אדם הצליח להמציא מכונה שלוקחת כבלים ישרים ומסלסלת אותם. ואת הפטנט הזה הוא שם מאחורי הבית. היה מין מחסן עם עובדים שהיו מגלגלים את הכבלים הישרים ועושים אותם כבלים של טלפון שאנחנו מכירים. כמובן, אחרי כמה חודשים האיסור על היבוא מצ'כיה הזה הוסר ואבא שלי היה צריך לסגור את המחסן. מאותו רגע אני זוכר אותו כאיש רדוף, כי מס הכנסה לא הסכימו להאמין שהוא כבר לא מייצר את זה. הוא בקושי ידע לכתוב, בעברית ודאי שלא. בקושי ידע לכתוב, והרגיש רדוף...

תוסיפו לזה הלם קרב שהיה לו ב... הוא סבל מאוד מהמלחמות שהוא השתתף בהן, וגדלתי עם אבא שהוא סוג של ממציא, אבל ממציא רדוף. אני חושב שעד היום אני לוקח את הכבלים הישרים ומסלסל אותם. זאת אומרת, בסופו של דבר אם אנחנו מסתכלים על היצירה שלי, אני מנסה לעשות מה שאבא שלי הצליח לעשות בתקופה נורא נורא קצרה, כל החיים שלי.

באיזה אופן? תסביר את זה.

המוזיקה שלי הרבה פעמים לוקחת משהו ישר ומסלסלת אותו. היא מביאה משהו ומייצרת אותו מחדש. כמעט בכל שיר שלי יש סוג מסוים של פטנט. זאת אומרת, השירים שלי לא נועדו להנעים את הזמן לאנשים. יש בהם איזה 'תרגיל', אחרת אני מרגיש שלא עשיתי את העבודה שלי. העבודה שלי היא ה'מלפפונים' האלה, להוציא את ה'מלפפונים'. יש איזה שהוא גימיק, פטנט, המצאה אמנותית שנמצאת בתוך השירים. אני יכול להראות לכם את זה בהמשך, בחומרים של טיפקס. אבל אנחנו מספרים פה על תקופה מסוימת בשדרות, תקופה שעבדתי בחתונות עם להקת שפתיים, ושהייתי נוסע לתל אביב מדי פעם ללמוד.

איך אתה מסביר את זה ששדרות היתה כזאת חממה לכל כך הרבה דברים

גדעון כ"ץ:

קובי אוז:

מיכאל וולפה:

נפלאים שקרו במוזיקה שלנו בארץ, גם בספרות ובשירה? דווקא שדרות, יותר מעיירות אחרות באזור.

קובי אוז:

יש לי תשובות מבוססות מאוד בעניין הזה. אפשר להסתכל על זה בכמה זוויות. זווית ראשונה, אני חושב שבשדרות לא היתה אינטגרציה. בשדרות היה מרחב תרבותי בסך הכול שלנו. רוב התלמידים היו מרוקנים או 'מוזרים', כמוני, תוניסאים.

מיכאל וולפה:

הם בדרך כלל בנתיבות, התוניסאים. לא? כן, אבל אמא שלי היא רחל מהסוכנות. כל מי שעלה לשדרות, הדבר הראשון שהוא ראה זה את אמא שלי. היא עבדה בקליטת עלייה.

קובי אוז:

אמא שלך עדיין חיה בשדרות?

גדעון כ"ץ:

לא, אמא שלי חיה פה, בשדרות בן ציון (צוחקים). אז אנחנו, בסופו של דבר, אבא שלי הלך בעקבות העבודה של אמא שלי לשדרות, ובגלל זה הגענו ל... אבל היופי בשדרות היה שמבחינת אינטגרציה לא חיינו עם תלמידים אחרים שהיינו צריכים להשוות את עצמנו אליהם. היה משהו מאוד טבעי בלהיות חלק משדרות. יש לזה עוד הסבר של לוקל פטרויטז'ים גדול. האליטה של שדרות, האליטה המרוקנית של שדרות מאמינה מאוד בשדרות. היה לנו [משורר, מלחין] של שדרות, שזה חופי, יצחק חפוטא. היום הוא מנהל באוניברסיטת ירושלים, הוא דוקטור עכשיו.² יצחק חפוטא. הוא כבר לא גר בשדרות כשאני גדלתי שם, אבל עדיין היינו לומדים את השירים שלו. אני מכיר להיטים של להקות משדרות שאני לא יודע איך קוראים ללהקות בכלל, אני מכיר את הלהיטים האלה שהסתובבו בקסטות. גדלנו בסביבה תרבותית שלא דרשה מאתנו להיות משהו אחר. היינו מה שהיינו, ובפעמים המעטות שקרו דברים מיוחדים, הרווחתי מהם מאוד. טיפקס היא תולדה של מה שנקרא אז 'שיתוף שדרות שער הנגב'. ראש העיר שלנו אז, עמיר פרץ, יחד עם שי חרמש, החליטו להקים את 'שיתוף שדרות שער הנגב', ונתנו לנו הזדמנות לפגוש את חברינו הקיבוצניקים שלמדו במכללת ספיר. יצאנו אתם לטיולים והיה לנו חוג משוטטים. הייתי בנוער העובד והלומד, ויצא לנו לפגוש את הקיבוצניקים האלה, אבל רק בגילאי 16, 17. זאת אומרת כבר היינו עם עמוד השדרה שלנו. לא עמדנו לידם וקינאנו כל היום. כמוכן, במפגשים הראשונים הרבצנו להם מכות וכן הלאה, כי בסופו של דבר הם היו בעלי המפעלים ואנחנו היינו המפוטרים מהמפעלים האלה. אין אהבה גדולה בין השדרותים לקיבוצניקים שמסביב. אבל אחד מהילדים האלה, שהיה לחבר שלי, החליט להקים להקה. הוא פגש אותי באופרת הרוק מאמי שהוצגה בקיבוץ דורות, ואמר לי שהוא רוצה להקים להקה. שאלתי אותו: על איזה כלי אתה מנגן? הוא אמר לי: "היה בסדר". קיבוצניק. הוא חתם באפסנאות

2 ד"ר יצחק חפוטא הוא ד"ר לחינוך מהאוניברסיטה העברית וכיום מנהל כוח האדם באוניברסיטה העברית.

של הקיבוץ על בס, והתחלנו להתאמן בבית הנוער בשדרות וניגנו שירים של פול יאנג. בבית הנוער בשדרות ובלול בקיבוץ רוחמה הקיבוצניקים האלה ואני יצרנו מוזיקה ישראלית ששילבה את ישראל הראשונה והשנייה. היום אלה השנייה והשלישית.

טוביה פרילינג:

למה אתה מתכוון ב'השנייה והשלישית'?

את מקום ישראל הראשונה תפסו אנשי הגלובליזציה. ישראל השנייה זו ההתיישבות העובדת, והצטרפו אליה המתנחלים. ישראל השלישית - אנחנו. אני חושב שזה הפוך. השלישית והשנייה התהפכו ביניהם.

טוביה פרילינג:

יכול להיות. אבל לא ניכנס לוויכוח הזה. מה שבטוח זה ... הם לא התהפכו. לדעתי פשוט החבר'ה מישראל השלישית קפצו לגלובליזציה. זאת אומרת, הם המשיכו את התהליך שאני התחלתי בתור ילד במוזיקה האנגלית והם עם ה'הגליישר מ־the voice לניו יורק. שזה פחות או יותר האופציה התרבותית שנותנים למצליחים שלנו: לעוף מכאן ולשיר באנגלית. מה שאני רציתי בכיתה ב'. אז טיפס הצליחה לייצר...

מיכאל וולפה:

מי היה הבחור הזה?

גל פרמן מטיפקס, קבעתם אתו את הפגישות. הוא מנהל אותי עד היום. עשינו דרך ארוכה, הרבה הרבה שנים של נגינה ביחד.

קובי אוז:

הוא מנגן בבס?

מיכאל וולפה:

הוא מנגן בבס. היה לנו בסיסט ומתופף וגיטריסט שאחר כך התגייס לשיטת ועכשיו הוא מתקן אופנועים בקיבוץ ניר עם. טיפס התחילה בהופעות בקיבוצים ובשדרות ובמקומות אחרים. אני הבאתי את מה שידעתי מלהקת שפתיים, את המרוקנית המגניבה הזאת, ואת מה שלמדתי בבית, המוזיקה האלקטרונית הזאת, שזה הא-ב שלי, וככה התחלנו.

קובי אוז:

זו המצאה שלך המוזיקה האלקטרונית. לא בדיוק קיבלת את זה מהבית?

מיכאל וולפה:

הבית שלי היה בעד פופ ובתקליטים שקניתי, סתם בשביל הדוגמה, לא יודע, 'היחידה לטיפול נמרץ', תקליט תל-אביבי למהדרין, מצאתי אותו באשקלון וקניתי אותו. כל האלקטרוניקה: *Tears for Fears* [להקה בריטית], *Kraftwerk* [להקה גרמנית], מוזיקה אלקטרונית שבאה מהעולם היתה הא"ב שלי. לזה הוספתי את המוזיקה המרוקנית כי זה היה שילוב, זה היה, שני הדברים האלה היו המלפפונים המוזרים ששלפתי. ותוסיפו לזה רוק'נרול קיבוצי ואקורדיון שהוא דו-שימושי: האקורדיון מנגן יפה מאוד מרוקנית ומנגן יפה מאוד אסטות, כמו 'יש לי חברה'. 'יש לי חברה' זו דוגמה טובה מאוד לשיר שהוא כמו להקה צבאית של פעם, אבל הוא שכונתי כמו של השכונה שלי. יש לו את שלישיית אדלר מלמטה (מדגים במקצב) מצד אחד, זה מהלך חתרני. מצד שני 'יש לי חברה והיא מהממת...' (שר). החיבור הזה הוא טיפס. הרעיון בטיפס היה למחוק גבולות בין סגנונות. זאת אומרת איפה שיש שני סגנונות שלא 'יושבים' יחד, אנחנו מוחקים אותו. אנחנו אוהבים לייצר מוזיקה שמציגה

קובי אוז:

מעבר מסגנון אחד לסגנון שני. אתן לכם דוגמה...
 מיכאל וולפה: 'מגולגלים בתוך נייר עיתון' זה ממש מנגינה מרוקנית, נכון?
 קובי אוז: זאת מחרוזת מרוקנית. אלה כמה מנגינות. הפזמון שלו זו מנגינה אחרת, השילוב של זה זה דבר שאני הבאתי וכמובן הטקסט הביזרי הזה.
 מיכאל וולפה: מה זאת אומרת טקסט ביזרי? זה טקסט נוקב מאוד.
 קובי אוז: נוקב מאוד אבל הוא טקסט שלא מדבר על התכל'ס של עצמו. זאת אומרת, הוא צריך כמה פעמים להסתכל על החד גדיא הזה שהוא מייצר, ולהגיד: וואלה, זה טקסט חברתי. בהתחלה זה נחשב טקסט משעשע. מאוחר יותר הוא קיבל משמעות אחרת. 'בתוך נייר עיתון' הוא לא דוגמה טובה. 'יש לי חברה' זה דוגמה הרבה יותר מובהקת לשיר פופ שמצליח לחיות בין שני העולמות. מצד אחד ליווי של התרנגולים, מצד שני שירה שכונתית חדשה. ויש עוד שירים כאלה. 'הפעם שיר אהבה'. שהוא שיר שהוא נוגע ב-easy listening, כל פעם שרוצים להגיע מ-easy listening למוזיקה ים-תיכונית קלה, זה שיר מעבר, כמעט יחיד, שהוא בין easy listening למוזיקה ים-תיכונית. חוץ מ'אריס סאנים' ישנים.
 אז ההסבר הראשון שלי לגבי שדרות זה שלא חיינו באינטגרציה, לא הרגשנו בפריפריה כמו חיים ליד ה'שמנת', כי לא ראינו את ה'שמנת' בכלל. אני שומע חברים שלי שגדלו בחולון או בבת ים, שהתסכול שלהם היה גדול מאוד. אנחנו, התסכול שלנו היה פנימי, הוא היה שלנו. קרו שם כל מיני דברים נורא יפים. אנחנו דור שהיו הרבה להקות לפנינו, וגם הנהגה מקומית משמעותית מאוד. כל נעורי עברו בנאומים של עמיר פרץ. בנאומים מעוררי השראה שבהם אמר: 'תחצינו את זה שאתם משדרות. תגידו להם שאתם משדרות. אל תגידו אני מהדרום מאיזו פינה'. הוא עשה כל מיני דברים שמבחינתי היו מופת. היה לו נאום, הוא שם פרחים של אמנון ותמר בשכונה, וכל הזמן לקחו לו אותם. כל הזמן לקחו אותם הביתה. והוא אמר: כל פעם שתיקחו את הפרחים, אני אשים לכם פרחים עוד יותר יפים. עד שתבינו שכל שדרות זה הבית שלכם. אותו דבר עשה בתחנות האוטובוס. הוא כאילו פינק בתחנות אוטובוס וכל פעם הרסו לו ועשו לו גרפיטי ועשו לו דברים. הוא היה אומר בנאומים שלו: חברים, כל תחנת אוטובוס שאתם הורסים - אני אביא לכם יותר טובה. תקלטו. תחנת אוטובוס, כל שדרות - זה הבית שלכם. לא רק הבתים. עיירות הפיתוח היו צריכות את זה כדי להרגיש חלק מהמרחב הציבורי. כי הרחוב הוא לא שלך, הוא של המדינה. והמדינה זה מי שזרקה אותנו. אז אם המדינה זה מי שזרקה אותנו, אז מה אכפת לי לאכול גרעינים בחוץ על הרצפה, ושיבואו ינקו? מי ינקו? דוד שלי. אבל תפיסת העולם של עמיר פרץ היתה תפיסת עולם מעוררת השראה בשבילנו. הפוליטיות של שדרות היא בלתי רגילה. למשל בתקופה שהקימו יישובים בעוטף עזה אוטובוסים יצאו משדרות להפגין עם נוער עובד ולומד ועם עמיר פרץ. יצאו

להפגין נגד הקמת היישובים האלה. כשכהנא הגיע היו הפגנות גדולות מאוד. היינו פוליטיים מאוד, ושדרות גם הפוליטיקה הפנימית שלה היתה תוססת מאוד.

איך השפיעו עליך הדברים האלה בתור נער?

טוביה פריילינג:

קובי אוז:

היתה לי תקופה מהממת כשהייתי נער. כי אני ראיתי גם את התחייה הזאת של המוזיקה המרוקנית, שאמרה: 'אוקיי, אנחנו יכולים לקחת מוזיקה שהיא כעוף החול, פתאום להעיר אותה ולגרום לזה לעבוד', כאילו, ותקופה של תיקון. הרגשתי שאפשר לתקן עולם. בילדות שלי ושל אחרים היתה הרגשה שאתה יכול לתקן עולם, שאתה יכול להפגין, שאתה יכול לדבר, שאתה יכול לעשות את כל הדברים האלה. אז גם הפוליטיות של שדרות. והיה עוד דבר אחד שלטעמי הוא משמעותי: באמצע שדרות יש חורשת אקליפטוס וכשאתה הולך לבית ספר, אתה עובר דרך החורשה הזאת. בחורשה הזאת היו לי שיחות פילוסופיות מדהימות עם שמעון אדף ועם מי שיהיו אחר כך כנסיית השכל ועם אחרים. היה משהו פילוסופי בלשים שדרת עצים כזאת, מין יער כזה באמצע העיר, וזה מחייב את המעבר בתוך היער הזה. בדבר הזה היה משהו מרגש מאוד מאוד. גם הספרייה היתה בשבילי מקום משמעותי מאוד, כאילו, כל מה שיצא של איזוק אסימוב ושל אחרים, זה היה חלק מהילדות שלי. העץ שלידי הספרייה היה המקום שבו נמצאתי. וכאילו שדרות לא היתה קרובה מספיק לאזור המרכז כדי להיות חלק ממנו ולא רחוקה מספיק כדי להיות מנותקת. היא הונחה בדיוק במקום הנכון. ותוסיפו לזה לוקל פטריוטיות חזק מאוד והנהגה מקומית כריזמטית. הרגשנו שאנחנו יכולים לשנות את העולם. ועוד דבר אחד אחרון, כל החבר'ה של הלהקות הישנות ראינו אותם בחזרות שלנו בבית הנוער. זאת אומרת, היית מנגן בלהקה של ראובן, לא יודע מה, שירים של רוברט פלאנט ודברים אחרים, היית רואה את המתופף שהיה בלהקה ששרה את הלהיט הזה מהקסטה חוזר מהמפעל ומתיישב לשמוע חזרה. מתוך ההקשבה שלהם צמחו המון שירים. מתוך ההקשבה, לתוך האוזניים של אותו בן אדם, כי לטעמי שירים טובים יוצאים, מספיק שיש אדם אחד שיודע להקשיב באמת, שהוא כלי קיבול לזה, ונולדים שירים. אני הייתי מנגן בפסנתר במתנ"ס, ועד מהרה היו שלושה אנשים מתיישבים לידי ושומעים מה אני מנגן, ואני מנסה להלחין איזה בית או איזה פזמון, והם רק מסתכלים. הם רק רואים שאתה צולח את זה. זה דבר שהוא, אני חושב, חוויה מוזיקלית הכי מהממת שיש. זה לא חזר מאז. עם כל האנשים שהכרתי וכל המוזיקאים, ההקשבה הבסיסית הזאת של החבר'ה שהיו פעם נגנים והיום רואים את הנגנים החדשים, לא הכרתי כזאת הקשבה. זאת הקשבה מדהימה. אז אמרנו הסיבה האקולוגית והסיבה הסוציאלית, שאנחנו רחוקים מהמרכז, וגם העניין הזה שלא היה אינטגרציה, וגם שאנחנו באנו ממסורת של יצירה וגם לוקל פטריוטיות חזק מאוד...

- מיכאל וולפה: מה זה מסורת של יצירה?
קובי אוז: מסורת של יצירה אלה הלהקות שהיו לפנינו, משוררים שהיו לפנינו.
מיכאל וולפה: למה הם קמו דווקא בשדרות? למה לא קמו באופקים? למה לא קמו בנתיבות באותה עצמה?
קובי אוז: מתתיהו אוליאל הקים את הדיסקוטק והביליארד הראשון בשדרות. הוא היה לוחם חברתי שהאגדה מספרת שהוא שרף את המוסד לביטוח לאומי, והמקום שלו היה המקום. כשהייתי כבר בגיל שיכולתי ללכת הדיסקוטק כבר לא עבד, אבל הקלטתי שם בריוקדנס יחד עם מייק גולן מכנסיית השכל. הקמנו את להקת גמלי רחוב. זאת אומרת המקום הזה, חיים אוליאל הזה, החבורה הזאת של מוזיקאים, תראה, פסטיבל שירי ילדים של שדרות בשנה שלי, גם יורם חזן עלה לשיר. זאת אומרת חבר'ה פתאום עלו לשיר. מי עשה את זה? חיים אוליאל והחבורה הזאת, פעילים חברתיים, רוקרים, ילדים רעים.
מיכאל וולפה: זאת אומרת שחיים אוליאל הוא סוג של מנהיג.
קובי אוז: כן. הוא בשביל לספר לכם את המשך הסיפור, אני עשיתי עבודת גמר במוזיקה אלקטרונית בבית ספר. נתנו את זה למורה לאלקטרוניקה, הוא אמר שזה לא אלקטרוניקה ולא הסכים לבדוק את עבודת הגמר שלי. נתנו את זה למורה למוזיקה, הוא אמר שזה לא מוזיקה. בסוף מצאו מורה לחשמל שהסכים לתת לי ציון על העבודה הזו, נתן לי 10, וכך יש לי בתעודת הבגרות ארבע יחידות במוזיקה אלקטרונית. הלכתי לבחינות ללהקת פיקוד צפון והתקבלתי. חיים אוליאל בא ללוות אותי, ועברתי את כל המיונים ומצאתי את עצמי יחד עם אחינועם ניני מיועדים להגיע ללהקת פיקוד צפון. ההורים שלי חתמו שאני אתגייס מוקדם יותר כי היו חזרות, אז התגייסתי בגיל 17 ומשהו, כאילו לפני גיל 18.
מיכאל וולפה: וזה אחרי שלהקת טיפקס כבר קיימת בעצם.
קובי אוז: לא. להקת טיפקס, בהתחלה היינו ההוצאה לפועל. אני חושב שקצת אחרי הגיוס הוקמה הלהקה. ב־1988 הוקמה הלהקה. אבל אם אתה מסתכל על... התקבלתי ללהקה צבאית, גמרתי את הדבר הזה עם אחינועם ניני וזה, וכמובן כל החבר'ה אמרו לי: בחיים לא תגיע ללהקה צבאית. גמרתי את הטיירונית שלי ושלחו אותי לחיל חימוש, להיות חשמלאי טנקים.
גדעון כ"ץ: אבל התקבלת ללהקה?
קובי אוז: יפה. מסתבר שהם ראו בבגרות שלי ארבע יחידות בחשמל. אני הסתובבתי כל הזמן בתחושה שהנה הקיפוח מתחיל, הנה הקיפוח מתחיל, כל החבר'ה האחרים הגיעו ללהקה צבאית ורק אני, אמרו לי שאני לא אגיע, שרק חברים שלהם יגיעו ואני לא אגיע, ואכן לא הגעתי. רק אחר כך, אחרי שהקמתי צמד לחיל חימוש, והצלחתי לשכנע את הבסיס שאם אהיה חשמלאי טנקים לא יצא הרבה טוב, הגעתי למשרד קורסים ושם יכולתי לבדוק למה הגעתי לחיל חימוש. התשובה היתה שהיו לי ארבע יחידות בבגרות וקיבלתי ציון עשר

בחשמל. הם רצו חשמלאי טנקים ולא היו מוכנים לוותר עלי. לא בגלל שאני מרוקני (אני תוניסאי), לא בגלל שאני נמוך וגם לא בגלל שאני משדרות. זה היה פשוט בגלל שמושרד החינוך ניתב אותי לחשמל במקום לאלקטרוניקה. בעצם גם אם הוא היה מנתב אותי לאלקטרוניקה הייתי אוכל אותה. הייתי מוצא את עצמי במקום אחר. בקיצור, אני יכול לספר לכם על עוד משהו שעשיתי לפני הצבא. עוד במסגרת בית ספר לקחתי בלילה אולפן שנקרא 'הרולד', אולפן בכיכר המדינה שהיו לו תעריפים זולים בלילה. לקחתי את הנהג של להקת שפתיים, שילמתי לו כסף, נסענו בלילה עם כל הציוד שלי והקלטנו שני שירים. שני השירים האלה למדנו אותם בבית ספר, הם נכללו בעבודת הגמר שלי על מוזיקה אלקטרונית בבית הספר ובשדרות.

איזה שני שירים אלה? התפרסמו?

מיכאל וולפה:

קובי אוז:

כן. 'סילונים' ו'אל תלכי', אלה שני השירים שהוצאתי בגיל 15 לרדיו, ואני אעשה 'ספוילר'. כי איך עשיתי את זה? יצרתי קשר דרך האולפן עם חברה להדפסת תקליטים בגרמניה, יצאתי במשלחת נוער של שדרות לברלין, שהיא העיר התאומה של שדרות. תאומים לא זהים. שם נתתי להם את המסטר וקיבלתי ערמות של תקליטי שדרים קטנים מפלסטיק, מסוג שלא מייצרים בארץ. בארץ ייצרו וינילים גדולים. קיבלתי וינילים קטנים made in Germany וחזרתי לארץ. מצאתי את הכתובת של רשת ג', והגעת לרשת ג' ברחוב הלני המלכה בירושלים. הייתי ילד, נמוך, והיה דלפק. הם ראו את הדיסקים נכנסים, ערמות של דיסקים, והש"ג אומר לי: לאן אתה הולך? אני אומר לו: אני רוצה לחלק את זה לעורכים המוזיקליים. הוא אומר לי: מישו הזמין אותך? מה זאת אומרת? אני אומר, לא, אני לא מכיר פה אף אחד. הבאתי דיסקים לחלק. אז הוא אומר לי: מצטער, אני לא יכול לתת לך להיכנס. ואז כמובן הסתובב לי בראש עוד פעם: הם לא יתנו לך, אין לך מצב, זה לא יקרה, מה פתאום, טה־טה־טה, רק החברים שלהם, טה־טה־טה־טה־טה, ואמרתי לו: שמע, אני לא חוזר עם התקליטים האלה, אני משאיר לך את זה פה. אם יבוא איזה עורך מוזיקלי, תן לו. השארתי את זה לבן אדם, חזרתי באוטובוס 443. בדרך חזרה באוטובוס לילי אני שומע רדיו, רשת ג', והם משמיעים את השיר שלי לראשונה. רציתי לעלות על הכיסא ולצעוק: זה אני, זה אני. זה היה חלום שהתגשם, וגם זה הבהיר לי שתקרת הזכוכית שבירה היא לא קיימת. היא הרבה פעמים נמצאת אצלנו בראש. זאת אומרת הרבה פעמים אנחנו מחפשים תירוצים למה לא להצליח, מאשר לעשות את הצעד, את הדרך לשם.

זאת הרפתקת המוזיקה האלקטרונית. השיר שלי היה במצעד הפזמונים במקום ה־26, ה־25, ועף, אבל זה הספיק כדי שאבין... אז זה נשמע כמו דפס מוד, אולי היה אלמנט מזרחי אחד או שניים בתוך השירים. יאזו היתה הלהקה שהכי אהבתי באותה תקופה, ומהאנרגיות האלה הבאתי לטיפקס.

הסתובבנו כמה שנים טובות. היינו קודם כול בקיבוצים, הופענו בכל מקום שהסכים לקבל אותנו, גם הרמנו כיסאות בסוף ההופעה וניקינו את האולם לפעמים. כשגמרנו את הקיבוצים, שלחנו קסטה ל'ערב להקות צעירות' שעשו בבית לסין ברחוב וייצמן בתל אביב. שם היה 'מרתף הרוק', ומפיק האירוע הזה, המנהל האמנותי של האירוע, דני רכט, לקח את הקסטה והחליט שהוא מחתים אותנו רק בתנאי שנעבור לתל אביב. עברנו לרמת גן, חשבנו שזה קרוב, וגרנו בדירה של המתופף. אמא שלו היתה בחו"ל. הדירה היתה בלי חשמל, בלי כלום. הגענו והמוזיקה שלנו כבר אז היתה מעורבת, מרוקני ואלקטרוני, כפי שאני עושה עד היום בצורה כזאת או אחרת. הוא החתים אותנו ולקח הרבה זמן עד שחברת תקליטים לקחה אותנו. היא לקחה לפנינו הרבה להקות שהיו יבואניות של דברים. אנחנו באנו עם הבגדים של להקת שפתיים. קיבלנו את הבגדים הקודמים של להקת שפתיים, בגדי כסף עם פראקים ארוכים מכסף, והיינו להקה מצחיקה וקופצנית, כמו עזי פריפריה מטורפים. חלק היו לבושים בבגדים מהמשק, בגדי העבודה הכחולים האלה. הלכנו על הדבר הזה לגמרי. כמובן היה קשה להחתים אותנו. החתימו את תערוכת אסקוט באותה תקופה, את איפה הילד, ולהקות אחרות שעשו רוק בריטי.

מיכאל וולפה:
קובי אוז:

איפה הילד לקח להם הרבה זמן. גם הם חיכו שלוש שנים. נכון. אבל אנחנו ראינו המון המון אמנים לפנינו שעשו רוק שבעינינו נראה רוק אמריקני או בריטי, ואנחנו יצרנו 'בלנד' משונה שהיה קשה לתפוס אותו. חברת התקליטים השקיעה בנו ממש מעט כסף ומזל שאת כל האלקטרוניקה עשינו בבית. האנשים שלימדו אותנו ודחפו אותנו לתוך הדבר הזה היו בהתחלה יאיר ניצני, שעשה הכול כדי להחתים אותנו ב-NMC וזה לא צלח, אבל הוא עזר לנו במוזיקה. יזהר אשדות היה גם מעורב קצת במוזיקה שלנו. השינוי הגדול קרה כשאלון אולארצ'יק החליט להפיק לנו את האלבום. אלון אולארצ'יק בעיני הוא ה... - חוץ מחיים אוליאל - הוא ה'אבא' המוזיקלי. גם מבחינה סגנונית, זו אותה משפחה.

מיכאל וולפה:
קובי אוז:

האמת שזה מאוד טבעי. כן. הוא אבי המוזיקלי מבחינתי. הוא הפיק את האלבום הראשון שלנו, שקראו לו שביל קליפות הגרעינים. כמו שאתם מבינים, האלבומים שלנו מתכתבים עם המוזיקה ועם התרבות העברית בכל התקופות שלה. הרעיון לקרוא לאלבום שביל קליפות הגרעינים על משקל שביל קליפות התפוזים,³ על הישראלי שמשאיר אחריו שביל של קליפות גרעינים לכל מקום שהוא הולך, זה בדיוק טיפקס. זה היה אלבום קופצני, עם סאונדים מאוד קטנים אלקטרונית. רצינו שהוא יהיה כמו צעצוע מפלסטיק שקונים בקיוסק. השיר הראשון שיצא, היה

3 שביל קליפות התפוזים: הרפתקאות מראשית ימי תל-אביב הוא ספר ילדים שכתב נחום גוטמן.

'הרבי ג'ו כפרה', תפס מיד, עם ציטוט משיר יהודי ישן ועם מילים חריפות נגד 'באבא' שיכול להיות בנתיבות או בירושלים או במקומות אחרים. במכה אחת נעשינו מפורסמים.

טוביה פרילינג:

אתה השדרותי היחידי בלהקה?

קובי אוז:

אחר כך הצטרף עוד שדרותי, אבל בגדול כן. השאר קיבוצניקים.

מיכאל וולפה:

והם לגמרי נכנסו ל'טריפ' שלך. הלכו אתך.

קובי אוז:

כן, אבל אני כתבתי לאוזניים שלהם. זאת אומרת הצלחתי לכתוב...

מיכאל וולפה:

היתה אינטראקציה.

קובי אוז:

בדיוק. היתה אינטראקציה, הכתיבה שלי לטיפקס היא כתיבה לטיפקס. זאת

אומרת, אני יודע מה מתאים לטיפקס ומה מתאים לדברים אחרים.

מיכאל וולפה:

מי היה השדרותי שנכנס אחר כך?

קובי אוז:

דני אברג'יל. דני אברג'יל הצטרף לטיפקס בערך בשנת 2000 והביא המון

דברים מעניינים. אבל מיד הצלחנו, היינו באזור הביקורת אבל ההומוריסטי.

ארז טל, אברי גלעד, ברדיו השמיעו אותנו ממש בלי הפסקה, זהו. הצלחנו

מיד. באלבום שאחרי זה, האחרון בעשירון התחתון, עשינו 'טוויסט' ועברנו

למוזיקה קצת יותר רצינית ואפילו יותר חברתית ממה שעשינו באלבום

הראשון. האלבום היה אקוסטי יותר. השיר הראשון, 'עננה', לא הושמע

בכלל, השיר השני, 'בתוך נייר עיתון', לא הושמע בכלל. אחרי חצי שנה

חברת התקליטים החליטה שלא מוציאים יותר סינגלים וגוזזים את האלבום

לתקופה, ואז היו שידורי הניסיון של ערוץ 2, והתחילו להקרין קליפים. עשינו

קליפ ב־600 דולר, הלכנו לנמל, למועדון יווני. לפני שהגיע הקהל צילמנו את

עצמנו מנגנים במועדון היווני הזה, אחר כך צילמנו את הקהל רוקדים בשירים

היווניים, לא בשירים שלנו, ושתלנו את הקהל בצבעוני ואותנו בשחור-

לבן, קליפ זול מאוד. הקליפ הזה הוקרן נון־סטופ בערוץ 2 המתחיל, והשיר

התחיל להמריא. באלבום הזה היה גם שיר שנקרא 'זמנים קטנים'. האלבום

זה הוא האלבום השני שלנו, שניהם כבר אלבומי זהב. אחריהם בא אלבום

שנקרא החיים שלך בלאפה. זה אלבום שנכתב ברובו בפריז, ובו ניסיתי לחבר

אלגנטיות עם מזרחיות. זאת אומרת לעשות משהו שהוא אלגנטי מצד אחד,

יש עליו את ה'פאסון' [גאוה, יהירות] ומצד שני הוא מזרחי על גבול הערבי.

זה גם חיבור לפרנקופיליות התוניסאית אולי?

מיכאל וולפה:

קובי אוז:

בוודאי. בוודאי. אני הגדרתי את עצמי לבנטיני, אני הילד שקרא את הספר

ממזרח שמש של ז'קלין כהנוב. עכשיו השגתי אותו עוד פעם. קראתי אותו

בספריה והספר הפך לי את העולם בעניין הגדרת העצמי שלי. יש מאמר שלי

על זה בעיתון ארץ אחרת.⁴ על האלבום החיים שלך בלאפה חברת התקליטים

אמרה שהמוזיקה ערבית מדי וזה לא ילך, וזה באמת לא הלך. הוצאנו שישה

סינגלים עד שזה תפס. הסינגלים הם 'אל תשכחי לזכור אותי', 'התחנה הישנה', 'הפעם שיר אהבה', 'מה עשית', 'יש לי חברה' והחיים שלך בלאפה'. רק כשפרשנו את כל הקלפים שלנו הבינו את המנעד והבינו מה קרה. זה הדיסק הכי נמכר שלנו, החיים שלך בלאפה. באופן עקרוני אחרי הצלחות אני פוחד 'לתפוס תחת', אני נכנס ליאוש, לא בא לי, אני לא רוצה, אני מרגיש שיהיה לי קל, שאם אני עכשיו מוציא להיט אז עכשיו זה מיד ילך. אני שונא את זה, לא יכול לשאת... אז דבר ראשון שעשינו זה פסקול לסרט שנקרא כלבים לא נובחים בירוק, שם טיפלנו במוזיקה של נקמת הטרקטור מצד אחד ומחפוד פטישי מצד שני. זאת אומרת ניסינו לייצר אלבום שהוא היה עושה, וזה הפסקול הישראלי הנמכר ביותר לדעתי עד עכשיו. מכרנו כמעט זהב מהאלבום הזה. ואז עשינו את נשיקה לדוד, שאותו גל הוביל. גל היה המפיק המוזיקלי שלו.

מיכאל וולפה: באיזה שנה זה היה?

קובי אוז: 1997. גל היה המפיק המוזיקלי. הוא אמר: בואו נעשה אלבום שהוא כמו

החיים שלך בלאפה. אמרתי לו: מה פתאום? אני לא רוצה, אני לא זה.

מיכאל וולפה: מי זה גל?

קובי אוז: גל הבסיסט, הקיבוצניק שהקים את הלהקה. ואז הוא כאילו הרים אותי על

האלונקה, אני הייתי בקטע של 'מה נעשה, מה פתאום נעשה אלבום עכשיו, אני לא רוצה'. השיר הראשון היה סתמי ואחר כך יצאו המון שירים שכולם מכירים. נשיקה לדוד הוא אלבום מרובה להיטים, שירים אהובים ומכר המון המון עותקים. אבל אחרי האלבום הזה הייתי שבור ורוצץ כי הרדיו פתח את הדלתות מידיה והרגשתי שאני לא עושה שינוי בעולם.

גדעון כ"ץ: הרגשת שאתה הופך להיות חלק מהממסד? מה הפריע לך?

קובי אוז: לא. אני מרגיש טוב אם יש חיכוך. אם לא יודעים איך לקבל את זה, אם

אנשים מרימים גבות, סימן שאני עושה את העבודה הנכונה. אם זה הולך לי חלק, סימן שמבחינת אמנות אני לא...

גדעון כ"ץ: שאתה הופך להיות מסחרי.

קובי אוז: [ש]לא הצטיינתי. לא הבאתי פטנט. לא 'הגנבתי' אותם. עשיתי משהו טוב, בסדר. את זה אני לא רוצה. זה משעמם. לא רוצה. לא בא לי על זה. האלבום הזה היה מוצלח מאוד ומצליח מאוד. אחד הדברים הכי יפים שעשינו באלבום הזה היה התמונות של כל הדודים שלנו, מכל העדות, תמונות עם השמות של כל הדודים שלנו. ואתה רואה את הדודים של הקיבוצניקים והדודים של אחד מחולון שהצטרף אלינו ושל כל הלהקה, כולם יושבים, איזה שמונים דודים ודודות, כל אחד עם הצילום שלו ופרחים מסביב, ולהגייד: חברים, הנה אנחנו מאגדים את כל הדודים האלה ביחד, וגם אנחנו אומרים: אנחנו שמים את המשפחתיות במרכז. בנשיקה לדוד אנחנו מדברים על יחסים. 'למה הלכת ממנו', למשל, ההורים אומרים על הילד שעזב את העיירה: 'למה הלכת

ממנו'. כל השיחה הפנימית התוך־משפחתית זה משהו שלהקות לא עסקו בה. כולם באהבה ואהבתי, עזבתי וזה, אורבני מה אורבני וזה. אנחנו פתאום באנו ודיברנו על משפחתיות.

טוביה פרילינג:
קובי אוז:

משפחתיות או ישראליות? כי אלה דודים מכל העדות וכל הסוגים. זה בוודאי ישראליות. טיפקס היתה מכשיר לנסות להחדיר לתוך הישראליות וירוסים חדשים. זה שיצא מזה בשנות האלפיים משהו אחר לגמרי... עכשיו המוזיקה שלי חזרה להיות אלטרנטיבה, לטעמי, למה שקורה עכשיו. זה סוף הסיפור. אבל באותה תקופה, אם הייתם מראיינים אותי ב־1998, הרגשתי ששיניתי את הישראליות ושהלהקות שתבואנה אחרינו גם יוכיחו את זה. הדבר הבא שעשינו היה פרויקט שנקרא **דיסקו מנאייק**. **דיסקו מנאייק** היה פרויקט ניסיוני. שלושה חודשים אולפן פתוח ונכנסו כל מיני טיפוסים. 'ביג אם' מאיר עמר הכין לנו תה. בחור שמן, במקור מקרית גת, בלילה היה עושה לנו רמיקסים. שמנו אותו על הסאונד ואמרנו: אתה תעשה את האלבום הזה. האלבום הזה היה ממוחשב, מלא ציטטות. רק בשיר 'סמי וסומו' יש גיטרות של צביקה פיק, תופים של גדי גוב, פזמון שכולו משה הלל, זאת אומרת הוא כולו נבירה ב־seventies, sixties, eighties הישראליים, וניסיון לייצר סרט בורקס ישראלי חדש שקוראים לו **דיסקו מנאייק**, שאלה האורות של המשטרה. כשהמשטרה מגיעה לשכונה, זה נקרא 'דיסקו מנאייק'. האלבום הזה לוקח אותך לאולמות חתונה, הוא חאפלה עתידנית כזאת. לטעמי זהו האלבום הכי טוב שעשינו. הוא יצא ב־1999 עם אלבום קטן שנקרא **העצב עבר לגור כאן**, מיני־אלבום היפי כזה. האלבום הראשון שהרשינו להוריד אותו ברשת בחינם. עשרות אלפי אנשים הורידו את האלבום הזה ברשת לראשונה, וזה היה ...

העצב עבר לגור כאן.

מיכאל וולפה:
קובי אוז:

כן. **העצב עבר לגור כאן**. ההיפי הזה באמת הורד המון ברשת, ואחר כך הוצאנו את **דיסקו מנאייק**. חוץ מהשיר "סמי וסומו" היו בו גם "כשאני איתך אני כמו דג", שיר של שרית חדד, שיר עם שרית חדד, "שלוש בלילה", שיר אהוב מאוד. אותה תקופה היינו אחרי נשיקה לדוד. הייתי מיואש ולא הסכמתי להופיע. היו לנו שנתיים שלא הופענו, ורק כשיצא **דיסקו מנאייק** תפסנו אומץ להתחיל להופיע מחדש. הקמתי אז לייבל והפקתי את האלבום המצליח של **כנסיית השכל**, האלבום הצהוב, שכלל את השיר 'למיה יש אקדח' ואחרים. עשיתי גם הרבה מהקליפים של האלבום הזה, והחתמתי אותם בלייבל שלי, 'לבנטיני'. המטרה היתה לקחת את המילה 'לבנטיני' ולנסות לתת לה ערכים חיוביים, לאו דווקא אלה שהיו עד לאותה תקופה. בחברה שלי, 'לבנטיני', החתמתי שלוש להקות משמעותיות: **כנסיית השכל**, **מרסדס** בנד והדג נחש. שלוש להקות שבאמת יצרו את האלטרנטיבה שבאה אחרי **טיפקס** בצורה כזאת או אחרת: **כנסיית השכל** בדרך העגמומית וסנטימנטלית שלהם, **מרסדס**

בנד בכאוס ובאנרכיזם המוזיקלי שלהם, שלפני זה אני מוריד את הכובע, זה הדבר שאני אוהב, והדג נחש עם מסרים חברתיים רקידים רדיפוניים. ומזרח-מערב מאוד חזק בהדג נחש. הם בעצם ההמשך של טיפקס. בשבילי הם ההמשך.

מיכאל וולפה:

קובי אוז: יפה. אני מודה לך על זה כי אני מאוד גאה בילדים האלה. ולא רק הייתי גאה בילדים האלה כי באותה תקופה התנאי היה שאם טיפקס חוזרת לבמה, היא חוזרת רק בתנאי שהדג נחש מחממת אותה. התחלנו להופיע בוועדי עובדים, הדג נחש לא היו מפורסמים אז, של משרדים של רואי חשבון כאלה. פתאום להקת היפ הופ עולה להם עם חצוצרות וזה, זה לא התקבל ב[אהדה]. 'סחבנו' את הדג נחש על הגב, וההופעות הראשונות של דיסקו מנאייק היו הופעות עם הדג נחש על הבמה, כולנו מנגנים יחד. כך עשינו את הפריצה הגדולה של הדג נחש, וחזרנו להופיע בתור טיפקס. אחרי דיסקו מנאייק התנפחנו והחלטנו שאנחנו צריכים להתכווץ ולהקליט אלבום עם לופים במחשב בחדרון קטן. כך נולד יושבים בבית קפה שזה היה קפה ליאון בפינה של פינסקר. אלבום תל-אביבי מאוד. רואים אותנו יושבים באיזה בית קפה תל-אביבי בכוסות זכוכית של פעם עם טוסטים של פעם. האלבום היה קטן, בכוונה. גם כן הצליח מאוד.

גדעון כ"ץ:

זה היה בשנת 2000?

קובי אוז:

זה היה 2000 ומשהו אני חושב, 2003, נדמה לי.⁵

גדעון כ"ץ:

'הימים האחרים' באיזה אלבום זה היה? ה-cover של 'הימים האחרים'?

קובי אוז:

הוא יצא באלבום אוסף של טיפקס, שנקרא כל הלהיטים. הוא יצא אחרי יושבים בבית קפה.

מיכאל וולפה:

הוא היה במיוחד לאוסף?

קובי אוז:

הוא היה ב... הוא היה משהו בפרויקט של גלי צה"ל.

מיכאל וולפה:

מתי זה היה? גם 2000 ומשהו, 2004, לא?

קובי אוז:

נכון. משהו כזה.

מיכאל וולפה:

זו היתה בחירה שלך לקחת את השיר הזה?

קובי אוז:

כן. כן.

הדברים האחרונים שעשינו זה... חשבתי שאני נכנס לעשות אלבום של טיפקס, אבל למעשה עשיתי אלבום פרדה לירי מאוד ואישי שנקרא דמעות וים. טיפקס ניגנו אתי באלבום הזה. רק כששמענו את האלבום היה ברור שזה לא אלבום של טיפקס, שזה אלבום של זמר יוצר יחיד, שזה אני. האלבום ליווה את הפרדה שלי מאשתי הראשונה, עד הרגע שבו אני מוצא את עצמי זרוק על החוף בסיני ויש איזה תקווה שכאלו יוצאת ממנו בסוף. אלבום של חשבון נפש. אחר כך חזרנו ועשינו אלבום שנקרא רדיו מוסיקה עברית, שמתוכו

5 האלבום יצא בשנת 2001.

6 האלבום יצא בשנת 2003.

יצאו המון דברים שאחר כך השתמשנו בהם, כמו השיר 'פרח השכונות'. האלבום הזה בא חשבון עם הקהל הישראלי, עם הממסד המוזיקלי הישראלי ועם עצמנו. הוא אלבום חריף מאוד ... הוא 'אני מאשים'. שיר כמו 'תן לי חתימה', שהוא משעשע, אומר מה שהקהל אומר היום כמעט לכל אמן: תן לי מיקרופון ביד, אני עולה עליך. הוא מתחיל ב'תן לי חתימה, תן לי נשיקה, תן לי תמונה, תן לי הלוואה, תן לי מיקרופון ביד אני עולה עליך'. היום הקהל הוא קולגה. נורא קשה למצוא, תביא לי את האנשים שהם לא קולגה, הם מעטים. רוב האנשים או רוצים להיות במקומך, או רוצים להיות במקום הגיטריסט או במקום הבסיסט. אבל אין כמעט אנשים שרוצים להיות במקומם, בקהל, לראות את ההופעה. זה מטורף. 'פרח השכונות' זה שיר על אמרגן וזמרת. האמרגן יוצר אותה, היא בועטת בו, עולם שלם. יש שיר שנקרא 'ולס הזמר'. זה שיר על זמר שאחרי שנים אף אחד לא מסתכל עליו. [זה שיר] על הזקנה במוזיקה שלנו, על איך זמר מזדקן פה. האלבום [רדיו מוסיקה עברית] עוסק בדברים האלה ויש לו אמירה, ובו גם השיר 'הורה נדלנים'. זה שיר שיצא לי לנגן 7,000 פעם במאהלים בשנה עברה ויצרנו קליפ אנימציה חריף מאוד. אצייין עוד משהו שלטעמי הוא פסגת היצירה שלנו, וזה גם הוביל לפירוק של טיפקס בצורה כזאת או אחרת. אתר ה'מייסיפייס' שלנו הפך להיות שוקק בעקבות ההתחברות שלנו לאירוויזיון. השיר שהגשנו היה 'Push the button', שיר שעשה המון רעש, וניסו להעיף אותנו מהאירוויזיון. בכוח הצלחנו להיכנס, אבל השיר יצר לעצמו לא מעט מעריצים, טיפוסים לא קונפורמיסטים באירופה. לפני האירוויזיון בהלסינקי עשינו הופעה ומילאנו 'ברבי' מלא בפנינים. זאת אומרת, אנשים רצו לראות את הדבר הזה על במה, מה זה הדבר המטורף הזה. אז לכן לא ניצחנו באירוויזיון אבל פתחנו דלת להופעות היסטוריות.

מיכאל וולפה:
קובי אוז:

האירוויזיון היה פלטפורמה להעביר את המסר?
פלטפורמה מצוינת להעביר את המסר של מה זה טיפקס. כי מה זה טיפקס? אם שומעים [את השיר] 'Push the button' טיפקס זה קודם כול היהודי הגלותי של פעם. עשיתי אחר כך בידיש את השיר הזה, וזה ממש נשמע כמו שיר יידי, והעצמה של הציוני, 'Push the button', הרעש עם הגטרות, ואחר כך מין היפ הופ מרוקני כזה, צורב וחריף. כל הדבר הזה היה קיים בשיר של שלוש וחצי דקות. ואם תסתכלו על איך נראינו, נראינו כמו מטרות ממלחמת העולם השנייה, ספק טייסים ספק ביזארינים כאלה. הכול היה כמובן במודע והיה כיף נורא לעצבן את כל אירופה במכה אחת, פחות או יותר מה שאני חושב על אירופה והיה לי כיף לעשות להם (צליל מציצה) ... זה היה תענוג, אבל הבנו שמיד אחרי זה, הדבר הבא שאנחנו צריכים לעשות יהיה להתחיל להסתובב בחוץ לארץ. עשינו 13 הופעות בארצות הברית עם חומרים חדשים באנגלית. זה עבד לא רע. השלב הבא היה פשוט להתחיל 'להתכלב'

[להופיע בתנאים מינימליים] במועדונים באירופה, תמורת בירה ופיש אנד צ'יפס, ולהתחיל לחרוש את אירופה עד שאנחנו נגיע למצב שנמכור. אבל אז החבר'ה היו כבר בעלי משפחות, בעלי משכנתאות, ולך תנייד אותם, תוריד אותם באיכות החיים, ותזיז אותם חודשים להופעה באיזה ואן. כי יכולנו לארגן את הסיבוב הזה. כשהבנתי שהעגלה הזאת לא הולכת לנצח את העולם, הבנתי שסיימנו את העבודה שלנו. זאת אומרת הצלחנו לזקק את הישראליות שרצינו לזקק, והצלחנו להגיד משהו גם כן עולמי, כללי, פתחנו פתח והגיע הזמן ללכת הבית.

מיכאל וולפה: אתה יכול רק לשים את זה על ציר הזמן? השיר הראשון שלכם היה בשמונים ו-?

קובי אוז: השיר הראשון שיצא?

מיכאל וולפה: בכלל, שעשיתם, במתנ"ס בשדרות.

קובי אוז: 1988.

מיכאל וולפה: ומתי הגעת למסקנה הזאת?

קובי אוז: התפרקנו ב-2008. 20 שנה, עשרה אלבומים. התחושה הייתה שאנחנו לא נצליח לסחוב את העגלה הזאת לעולם, זה לא הולך לקרות, הבלנד ה'טיפקס' לא הולך לקרות. אבל האמת היא שבסופו של דבר, אם אתה מסתכל על להקות אחרות בעולם, *Culture Shock* למשל⁷, יש להם אלמנטים 'טיפקסיים' ואלמנטים של רעיונות ושילוב תרבויות. זה כן קיים בעולם.

מיכאל וולפה: אני רוצה שתרחיב. גם קודם אמרת ככה בחטף, עשינו, הכנסנו את הווירוסים שלנו לישראליות, וגם עכשיו בסוף הסיפור הזה על טיפקס, אתה אומר: ניסינו לעשות את הישראליות שלנו. אתה יכול להסביר למה אתה מתכוון?

קובי אוז: כן. הישראליות שלנו היא קודם כול ישראליות שלא מפחדת מהיהודי הגלותי. אם מסתכלים לעומק, זה הדבר שבאמת רצינו להכניס. להכניס את המרוקניות, להכניס את הפרובינציאליות אבל לאו דווקא את הפרובינציאליות הישראלית. הפרובינציאליות הישראלית היא פרובינציאליות של אמריקה ולא את זה רצינו לעשות. אנחנו רצינו להביא את אלג'ריה, את צרפת, את תוניסיה, כל מיני סוגים אחרים של פרובינציאליות שלא ראינו אותה הרבה. ולא רוסיה דווקא. וכן רצינו לעשות...

מיכאל וולפה: מזרחיים?

קובי אוז: גם מזרחיים, אבל המילה מזרחיים זה לא... אין הרבה אלמנטים תימניים במוזיקה שלי, למשל. אני לא חושב שיש משהו תימני מאוד במוזיקה. אולי יש תוף פח בשיר אחד. אבל זה לא, זה גם לא מאוד עיראקי. אתה יודע, אם מדברים על מזרחים. אני גם לא מאוד תורכי. אני יותר בכיוונים של מה שאני מייצר. אני קצת תוניסאי, קצת מרוקני, קצת מצרי, לטעמי, ודי הרבה

7 להקה בריטית שפעלה בשנים 1986-1989.

צרפתי. להקות שאהבנו היו *Les Nègresses Vertes* הצרפתית, האלד,⁸ ראשיד⁹ שהוא עד היום אחד הגיבורים הגדולים שלי מבחינה מוזיקלית, מוזיקת הראי, ז'אנר מוזיקלי שצמח באלג'יריה. אני חושב שאחד המייסדים שלו עוד מסתובב פה בארץ. מוריס אל מדיוני הוא פסנתרן, חיבר מוזיקה קובנית ומוזיקה ערבית צפון-אפריקנית והם יצרו בלנד חדש של מוזיקה. עמיר בניון מושפע ממנו מאוד.

מיכאל וולפה:
קובי אוז:

נכון. וגם אני. שרתי שיר שלו, 'אני אוהב אותך'. באלבום הראשון של טיפקס שרתי מוריס אל מדיוני. הוא מאבות הז'אנר, אבל הז'אנר התפתח בצרפת, והיום זה לא קורה באלג'יריה ובמרוקו, פשוט יורים בהם. כאילו, כל האמנים האלה ברחו כי הם נחשבים אמנים של מתירנות ושל ביקורת פוליטית. פירוש המילה 'ראי' זה דעתי, הדעה שלי. וכששיח'ה רמיטי התחילה את כל זה - היום היא אישה מבוגרת ואני חושב שהיא עוד מופיעה, היא התחילה לייצר מוזיקה מתריסה, שמדברת על הסבל של האדם הפשוט וכן הלאה. יוצרי פופ כמו האלד ואחרים לקחו את זה רחוק. זה קרה בצרפת. כשהם הופיעו במרוקו חוסלו כמה מהם.

מיכאל וולפה:
קובי אוז:

כמו שפירוז לא יכלה יותר להופיע בביירות. בדיוק. זה העניין. אז החבורה הזאת הם השראה בשבילנו. זאת אומרת לייצר מוזיקה שהיא גם חברתית וגם מביאה ערכים שהם יס-ת'כונניים - של תוניסיה, מרוקו, צרפת, איטליה - דברים שהם שלנו, ספרד, ולנסות להגיד משהו ישראלי חדש באמצעות המוזיקה הזאת. בדיעבד הפלטפורמה שלנו באמת הניבה כמה דברים אבל היא לא הפכה להיות הזרם המרכזי. הזרם המרכזי התפצל לשניים, שזה הפופ המזרחי, שהוא מוזיקה שהבסיס שלה הוא מוזיקה אמריקנית בתחפושת מזרחית, פופ אמריקני אפקטיבי מאוד, פזמון מאוד... אתה יודע, שוועדה הרכיבה, לא ועדה, ש-אס-אמ-אסים הרכיבו, ומצד שני המוזיקה העברית והלירית יותר, שהיא גם כן אמריקנית ואנגלית. זאת אומרת, בגדול, האויב הגדול של הישראליות מהסוג שאני מייצג הוא הגלובליזציה, והגלובליזציה מגיעה מחופשת בכל מיני דברים. היא מחופשת בתחפושת הלירית מצד אחד ומחופשת בתחפושת המזרחית מצד שני, ועדיין מדובר בגלובליזציה דורסנית שאנחנו פתחנו לפניה את הדלת. מה שמשאיר לי את הימים האחרונים של הקריירה שלי להתעסק ולנסות להביא את ה... במקום עלי התאנה של הפלורליזם, לנסות להביא עומקים מהיהדות הגלותית ומהמקומות האלה, שזה מזמורי נבוכים. זה מה שאני עושה עכשיו. זאת הסתכלות ישראלית ועכשווית על הקטע היהודי, על הסיפור היהודי. גם בהומור, גם בקריצה, גם בספקנות, אבל גם בהרבה אהבה וכבוד. מה שלהקת

8 האלד חג' אברהים הוא זמר אלג'יראי שזכה להצלחה בין-לאומית בשנות התשעים.

9 ראשיד טאהא הוא זמר אלג'יראי.

שפתיים עשו למוזיקה המרוקנית אני עשיתי לפיוטים של סבא שלי. הבנתי שהמקום שבו הישראליות מתחדשת זה בפיוטים, במקום היהודי הזה. זאת אומרת הישראליות נכבשה סופית על ידי הגלובליזציה והמקום החדש שבו ישראלי יכול לבטא את עצמו ולקדם את תרבותו הוא המקום של הקהילה היהודית של ישראל. שזאת היצירה שאנחנו מייצרים עכשיו. ואם תשאל גם יוצר כמו שאנן סטריט מה הוא יותר, יהודי או ישראלי, הוא יגיד לך מיד: יהודי. וככה גם אחרים.

וכך אתה מרגיש?

גדעון כ"ץ:

קובי אוז:

כך אני מרגיש. כן. אני מרגיש שהפלורליזם שחווינו בשנות התשעים היה פלורליזם לא עמוק מספיק, היה פלורליזם רדוד. התשובה שלו היתה: בווא ניתן לכם להסתובב עם התרבוש במימונה ולעשות כמה דרבוקות פה ושם, נקרא לכם מדי פעם, ובתמורה נרגיש כולנו נאורים ופלורליסטים, אבל לא נקבל את עומק התרבות שלכם. אנחנו לא נקבל את רבי יהודה הלוי ואנחנו לא נקבל את רבי ישראל נג'ארה ולא נקבל גם את זה שכתב את 'א חביבי', יוצר שעבד בארץ ובתוניסיה, בירושלים, אשר מזרחי. לא נקבל את אשר מזרחי כי הוא לא חלק מהסיפור. אבל אני לא רוצה לשמוע את הסיפור שלי של 100 שנה. אני רוצה סיפור של 2,000 שנה, אני רוצה להיות סוף של סיפור של 2,000 שנה, לא רוצה להיות סוף של סיפור של 100 שנה, זה לא מספיק לי. אני רוצה את כל החבילה.

אם בן אדם בא אלי ואומר לי, אני שואל אותו 'מאיזה עדה אתה' והוא אומר לי 'הונגרי', אני שמח בו מאוד. ואם הוא אומר לי 'אני ישראלי', אני לא שמח בו. כי יש משהו שהוא מכחיש בדבר שלו. ויש המון אשכנזים מעולים ומגנבים שהם חוזרים לעדות שלהם. שיש להם בישול, שיש להם עצמות, שיש להם מורשת. צעירים, בגילי. קח את להקת הבילויים. הבילויים הם על הציר היהודי. אף על פי שהם אלטרנטיביים לגמרי אבל הם להקה אשכנזית מאוד. זה מה שאני אוהב בהם. הם אשכנזים כמו שאני תוניסאי.

באיזה אופן מתבטא אצלך הטוויסט הזה לשוב אל הגלות?

גדעון כ"ץ:

קובי אוז:

מזמורי נבוכים כולו מתורגם לאנגלית. המופע עם טקסט למטה באנגלית. 'סאב טייטלס' באנגלית. יש וידאו שרץ כל הזמן. זאת אומרת, החשיבה שלי בכל הדברים שאני מתעסק אתם היא חשיבה כללי-יהודית ולא חשיבה של ישראליות. אני לא מרגיש שאני רוצה להצטרף לדבר הזה כי בדרך כלל ההצטרפות שלי לדבר הזה...

אתה מדבר על הישראליות כמעין פלמ'חניקיות חדשה?

טוביה פרילינג:

קובי אוז:

לא. אני מדבר על ישראליות שרוצה לראות את עצמה כפלורליסטית. ובתור ישראליות פלורליסטית, נניח כשיש קסאם, הם לא ישאלו את יהורם גאון מה דעתו על זה. הם ישאלו אותי. אם הם רוצים מימונה, הם יקחו את חיים אוליאל. ואז הם מסמנים וי. חיים אוליאל היה במימונה, שם את התרבוש ושר

איזה שיר. ואז חיים אוליאל כשהוא מוציא שיר, הוא לא נכנס פנימה. כי הם כבר סימנו וי על אקזוטיות...

טוביה פרילינג:
קובי אוז:

הישראליות. ישראל. סתם בשביל הדוגמה, יאיר לפיד. יאיר לפיד ריאין אותי באחת מהתכניות שלו, ובאחד מהראיונות הוא הביא לי תבלינים כדי להבחין בין כל מיני תבלינים. זאת אומרת, אני האקזוטי הולך להסביר לברנש מהפפריקה באיזה תבלינים אנחנו משתמשים, אנחנו ה'אקזוטים'. בזכותי חמש דקות שיכולתי לדבר [בהן] על דברים חשובים בתכנית האירוח שלו, על הניסיון לשים אותי במטבח שלי, בזמן שהוא עצמו במטבח שלו בבית. הם לא פראירים, ההונגרים. יש להם אחלה אוכל. אף אחד לא יגיד ליאיר לפיד בוא תריח את הפפריקה, תגיד לי אם זה טעים או לא, כי יאיר לפיד הוא ישראלי. ואתה לא?

טוביה פרילינג:
קובי אוז:
מיכאל וולפה:

אני האקזוטי, אני לא הבררת מחדל. יש הבדל. יש לי שתי הערות בפרספקטיבה היסטורית. כשהיה פסטיבל הזמר הראשון ב'1960, שניהלו אותו משה וילנסקי ויצחק גרציאני, עמנואל עמירן כתב מאמר קשה ונוקב שקונן על הפסטיבל הזה ואמר שאנחנו עכשיו הולכים לדרך אוניברסלית, שוויתרנו על הלחן היהודי, שכל מה שעשינו עד 1960, כל המאמץ הגדול של מרדכי זעירא, דוד זהבי, עמנואל עמירן, שרה לוי-תנאי, ברכה צפירה - הכול הולך לעזאזל. אנשים עלו שם עם מנגינות יהודיות, עם תוף ועוד, עלו והביאו תזמורת מערבית עם 'ריתם סקשיין' [חטיבת קצב] ועשו לנו פסטיבל סן רמו.

קובי אוז:
מיכאל וולפה:

זה בדיוק מה שאני חושב. זה היה ב'1960. הוא היה מפקח על החינוך [המוזיקלי במשרד החינוך] ונאלץ להתפטר.

קובי אוז:

זה מדהים. אני יכול להגיד לך שדפקתי בדלתות, שיניתי את הישראליות, הכנסתי את האלמנטים, עשיתי את הדבר הזה. ואני מסתכל על כל זה ואני אומר: זה לא מספיק לי. אני לא רוצה את זה. זה לא, זה מן השפה אל החוץ. עד שאנשים לא ילמדו דברים עמוקים וינסו להביא לכאן תרבות יהודית שתהיה אלטרנטיבית לתרבות המערבית העולמית, שתהיה בה גם התרבות המערבית, וכמובן היהדות התכתבה עם הכול. אבל עד שלא נמצא את הדרך להיות עצמנו, אני לא מתכוון לנוח. אני מתכוון לעשות הכול עד שאכיר לעצמי את עצמנו. אני חייב להגיע לזה. זאת העבודה שלי. זה מה שאני עושה. אז אתה תראה הצגה שלי בתאטרון באר שבע, פרח השכונות, עוסקת בנושאים האלה. בכלל, הנושא של היהודי, הוא נושא...

טוביה פרילינג:
קובי אוז:

למה אתה גר בתל אביב ולא בשדרות? כי בתל אביב אני משנה מאוד. כי אני משמעותי בתל אביב. אחי, אני הדלקתי משואה לכבוד תל אביב. ב'2009

זכיתי בכבוד הזה. אבל לא בגלל זה אני גר בתל אביב. אני גר בתל אביב כי אני מרגיש שאני משנה. קח את כל הלהקות האלה, א גרויסע מציאה ועוד להקות שמתעסקות בידיש בתל אביב. אין את זה בשדרות. הם האחים שלי מבחינתי. מוזיקת הפיוטים. אני על המסלול לירושלים ומירושלים לומד בפרויקט 'ידידי השכחת', אני חלק משיח יפה עם ד"ר מאיר בווגלו ופרופ' חביבה פדיה בתנועת 'תיקון', שרוצים לתקן עולם במובן היהודי של העניין. זה כולל מאהל בשדרות רוטשילד שהיה לנו בשנה שעברה. זאת אומרת אני מגויס לנסות להחזיר איזה שהיא מסורת, איזה שהם עומקים שהם לא של 100 שנה. וזאת העבודה שלי בחיים. אני גר בתל אביב כי בתל אביב אני משנה. זה המקום שלי.

ובשדרות לא?

גדעון כ"ץ:

קובי אוז:

קודם כול בואו נשים את השיקול המשפחתי. החיים שלי בתל אביב טובים מאוד. יש לי דירה נפלאה. אנחנו מטר מהים. נעים לנו. הילדות שלי גדלות כשאנחנו יוצאים לגינה, אז אנחנו מרגישים חלק מהסביבה ומהשכונה. ורעיונות קהילתיים כמו שיש לי, ללמוד תורה בתל אביב, רק זה שיש דף גמרא יומי בתל אביב, לא של דתיים, שיש דף גמרא יומי בזכותי - זה כבר שווה את משקלי בתל אביב בזה מבחינתי. הדבר הזה קורה בתל אביב, הוא לא קורה בשדרות. שדרות, גם שדרות עצמה, עד שהיא... טיפקס לא היתה להקה מצליחה בשדרות ואחר כך הצליחה בתל אביב. בשדרות הסתכלו עלינו בחצי לעג. כשהצלחנו בתל אביב וחזרנו לשדרות הפכנו להיות אליים בשדרות. זאת אומרת הגושפנקה זה פה, ההגמוניה זה פה. פה אתה מקבל את החותמת, ואתה חוזר לשם כגדול. אבל שם התרחשה כל הדגירה. אני עדיין כותב את שדרות אבל מבחינתי המקום שבו אני משנה באמת הוא תל אביב. אני עושה כל מיני דברים בתל אביב. למשל אני בעמותה שמנהלת את סינמטק שדרות, ואני במליאת רשות השידור. חלק מהשינויים שרואים לטובה ברדיו ובטלוויזיה הם שינויים שאני הצבעתי עליהם או אפילו כיוונתי לכיוונם. אני לא בורח מאחריות. אני מנסה לעשות דברים ואני לא חושב ששדרות זה בדיוק המקום שבו אני אעשה את הדברים האלה. התחושה שלי היא גם שהאליטה הישנה, אלה החבר'ה המקסימים המרוקנים של פעם, הם כבר לא גרים בשדרות. אני רואה אותם בהופעות. אמא שלי פוגשת אותם, יש לה מנוי לקאמרי. פוגשת אותם בהצגות. כל אלה עם השפם שעבדו עם אבא מכרו את הדירה, נעשו פנסיונרים, ועזבו. מי שנשאר שם מהאליטה הישנה אלה אנשים אחרים והמון המון אנשים שהם לא לוקל פטריטים כל כך. אם עמיר פרץ היה ראש עיר, הייתי חוזר לשדרות עכשיו. לא בגלל שבוסקילה הוא לא טוב, הוא בסדר. אבל אני לא רוצה בסדר. למה בסדר? אני רוצה מישהו חזוני. איפה שיש חזון, אני רוצה להיות. בתל אביב יש יותר חזון מאשר בשדרות כרגע. שדרות מוכה.

- מיכאל וולפה: מה אתה חושב על מוסדות כמו למשל בית האופרה או התזמורת הפילהרמונית, בהקשר של מה שדיברנו עליו עכשיו?
- קובי אוז: אני מכבד את המוסדות האלה. אבל אתה יודע, כשאני מופיע בקונצרטים עם התזמורת האנדלוסית אז אני מופיע ברחבי הארץ ואני רואה קהל שלא היה מגיע לאופרה או לפילהרמונית. בכל מדינה צריכה להיות פילהרמונית. אין לי ויכוח על הדבר הזה.
- מיכאל וולפה: כשמדברים על מוזיקה, אני הקשבתי לך רוב קשב. העולם שלך כמוזיקאי נע בתחום הפופ.
- קובי אוז: נכון.
- מיכאל וולפה: יש עוד הרבה תחומים אחרים שקורים במוזיקה הישראלית, רבים מאוד, כמו סצנת הג'אז הישראלית.
- קובי אוז: כן, שעליה אני לא יודע כלום. אני לא יודע כלום על ג'אז ישראלי.
- מיכאל וולפה: והמוזיקה הקלאסית האמנותית שנכתבת פה.
- קובי אוז: זה בכלל ארץ זרה. את זה אני לא מכיר.
- מיכאל וולפה: שמתעסקת הרבה, מתכתבת הרבה עם הפיוט ועם יהודה הלוי כבר 100 שנה ויותר. למשל פאול בן-חיים. זה היה כל העיסוק שלהם, לחפש את החיפוש האלה העמוקים.
- קובי אוז: כל הכבוד.
- מיכאל וולפה: וליצור מהם מוזיקה חדשה. ואני שואל את עצמי, כשאני מקשיב לך ובאמת אתה עשית פה שינוי...
- קובי אוז: תשמע, אני מילאתי את היכל התרבות יחד עם כל החברה שלמדו פיוטים בשנים האחרונות. היה 'ערב הפיוט הגדול'. אני ודודי לוי ניהלנו את זה אמנותית והיכל התרבות היה מלא באנשים שבאו לשמוע פיוטים. היה הרכב של התזמורת האנדלוסית, הרכב חשמלי וסולנים גם מבתי כנסת וגם ממקומות אחרים, וכולם שרו וזה היה מהמם.
- גדעון כ"ץ: מיכאל, אתה הזכרת את המוזיקה האמנותית ואת הפיוט כדי להגיד שיש דברים משלימים לעיסוק של קובי?
- מיכאל וולפה: הלכתי עכשיו ללוויה של חיים אלכסנדר, אפרופו, שהיה אחד מהמוזיקאים החשובים, אבל אף אחד לא יודע עליו. לא יודעים מה תרומתו. נשכח לגמרי. עשה דברים והיה אוטסיידר. כל הדברים האלה ביחד. עם זאת אני שואל את עצמי תוך כדי ההקשבה לדברים האלה, איפה כל שאר... למשל לפני כמה ימים הייתי בהופעה של להקה במדרשה, ג'אזי אנסמבל. מכיר אותם? הם עושים דברים שטיפקס עושים, רק עוד שלב קדימה במובן הזה שהם באים מהמוזיקה היהודית, מהפיוטים של יהודי המזרח הקרוב, איראן, הודו, מהמם. מוזיקה מהממת, יפהפייה. מוכשרים כמו שדים. אבל היום יש כל כך הרבה, זה כמו טיפה בים. זה כאילו לא יכול לבצבץ החוצה. אנחנו מתבוססים בכל כך הרבה אינפורמציה. יש כאן התלבטות גדולה מאוד.

קובי אוז:

תראה, הדרך של העולם בגדול למוסס אותנו זה לייצר מצב כזה. היום אני לא יכול להוריד MP3 של מוזיקה מעניינת מחוץ לארץ באופן חוקי, משום שהמגוון שמוצע לי להורדה חוקית בארץ הוא קטן. אם יש להקה בנורבגיה שאני אוהב, אני צריך לעשות מה שאני עושה: להזמין את הדיסק שלהם מאמזון, ללכת לשלם את המכס על זה ולקבל את הדיסק הזה אלי הביתה, בזמן שאמריקני יכול להוריד את זה. משום שהם חושבים שאנחנו כמורידים מוזיקה אנחנו גנבים, הישראלים. יכול להיות שזה נכון, אבל אני לא גונב אני רוצה לשלם ואין לי את ההזדמנות הזאת. ואתה רואה איך כולם מצמצמים את המבחר לאט לאט. המבחר מצטמצם. חנויות התקליטים נסגרות. הבית שלי הוא מעל 'האוזן השלישית'. אני גר מעל 'האוזן השלישית', זה פחות או יותר המקום האחרון שיש בו עוד איזה שהוא מבחר, של סרטים נניח. אבל אם אתה מראיין את המוכר ב'אוזן השלישית' אז הוא אומר לך: יש את השני מדפים של הסרטים החדשים, רוב האנשים הולכים לשם. כל המסביב זה כמעט תפאורה. זאת אומרת אף אחד לא מבקש סרט עם טלי סבלס משנת 1974.

מיכאל וולפה:

קובי אוז:

לא, אבל מתקיים הדבר ההפוך, שממוססים אותנו באינפורמציה... בשפע. אני טוען שהשפע הזה הוא לא שפע ממוסד. הממסד בגדול מכוון אותנו לדרכים הראשיות. הם צריכים שאתה תקנה את הבלוקבסטר. ואם אתה אתני, קנה עידן רייכל. זה בסדר, זה הולך ברדיו, זה בסדר, זה הוא. אתה לא תקבל את כל הצבעים שלידי. ואנשים גם אין להם זמן לזה, אין להם זמן לבחון. שמע, היום בן אדם שעובד ברדיו, לפעמים יש לך ישיבת פלייליסט על 150 סינגלים. רק אם הם ירצו לשמוע אותם כדי לחוות את דעתם, הם לא יוכלו לעבוד בעריכה. לכן אני לא מאשים אותם. החומר מטרורף. אני יוצא מהופעות, יש לי דיסקים, יש לי סל כזה שאני חוזר מהופעה, סל של זקנות כזה, וכל פעם מביאים לי עוד דיסקים ועוד דיסקים לשמוע. מתי אני אשמע את הדיסקים האלה? אפילו אם אני הכי חמוד בעולם. כמה אני יכול לשמוע אותם? אני לא יכול. אז משהו צריך להוריד את הראש שלו מתחת לערמה ואיך שהוא לצאת החוצה כדי שאני אשים לב אליו. זה המצב שלנו כרגע. אבל השאלה אם המגמה הרחבה היא אכן רחבה, פה אני חושב שבעולם של הפיזטים והמוזיקה היהודית יש התפתחות גדולה מאוד וזה הדבר הכי מעניין שקורה כאן עכשיו בתחום המוזיקה.

מיכאל וולפה:

או אולי קורה משהו יותר עמוק בלי שאנחנו שמים לב. מתוך השיחה אתך אני פתאום חושב על זה. היו תאוריות בתחילת המאה ה-20 שדיברו על זה שבמקור המבצע, היוצר והמאזין היו אחד. זאת אומרת, שבט אפריקני אין להם להקה וקהל.

קובי אוז:

זה נהיה ככה, אתה אומר. אנחנו בעצם חוזרים למקום הזה. באיזה שהוא שלב עולם המופעים יהיה

מיכאל וולפה:

קובי, אני רוצה לשאול שתי שאלות. אחת, אתה מדבר על עמיר פרץ. אבל אני מבין שמאחורי זה יש אמונה במקומה של מנהיגות בשינויים, בתיקונים. אתה מכיר עוד מנהיגים שהשפיעו עליך, יכול להיות גם מתחומים שהם לא פוליטיקה, שאתה רוצה לציין?

טוביה פרילינג:

הזכרתי את חיים אוליאל, הזכרתי את אלון אולארצ'יק שלימד אותי המון דברים. יש גם מוזיקאים שרק הדרך שלהם היא מנהיגות. קח את ברי סחרוף. יצא לי לפגוש אותו כמה פעמים בסך הכול והקלטתי אותו פעם אחת. הוא לדעתי הרב הגדול שלנו. ויש בו ענווה, יש בו צניעות. כל דבר תורה שלו מבחינה מוזיקלית הוא חריף, הוא אומר את הדבר שלו, הוא ניסיוני. הוא קשוב לקהל שלו והוא מגדל את הקהל שלו, אבל הוא לא עושה להם עבודה קלה. הוא לא עושה להם חיים קלים. כשאדם כמו ברי סחרוף נמצא בסביבה, אני לא צריך לפגוש אותו כדי להגיד בואנ'ה, הבן אדם הזה זה רב גדול. ואני איפה שהוא נמצא - אני בעדה שלו. אז זו דוגמה טובה מאוד למישהו שמלמד דברים גם בלי ללמד אותך.

קובי אוז:

האם אתה מכיר או פוגש או בקשר עם אנשים שבאים מתחומים אחרים של אמנות, שאתה חש אתם בנוח. שהם נניח פרצו והשפיעו כמו שאתה עשית? היה לי דיאלוג מאוד פורה לאורך הרבה שנים עם פרופ' מילוא, דניאל שבתאי מילוא, שהיה חבר קרוב שלי הרבה שנים. כיום אני בדיאלוג אמנותי עם אודי ליאון שיושב בתוך ה'פה' של קשת, הוא שן זהב בפה של האריה, קשת, והוא עושה את 'מעורב ירושלמי', כל הדברים האלה, הוא מצליח להכניס תכנים למפלצת הטלוויזיונית. ד"ר מאיר בוזגלו הוא אדם שיש לי דיאלוג אתו כל הזמן, גם פרופ' חביבה פדיה. יש קבוצה גדולה שאני מדבר אתם אמנותית. אבל אני גם מעורב בכל מיני פרויקטים אחרים. למשל מעורב בפרויקט שנקרא 'MEP, Middle East Project'. זה פרויקט של מוזיקאים מישראל ומהמדינות שמסביב, מנגנים יחד. ירדנים, מצרים, פלסטינים, אנחנו נפגשים באוסלו, יש לנו חווה כזאת, אנחנו גרים שם עשרה ימים ומייצרים מוזיקה כל הזמן, ואנחנו בקשר טוב. המוזיקאים הישראלים שמשותפים הם אוהד חיטמן ואיה כורם ומיקה שדה ואחרים. אז יוצא לי גם לייצר מוזיקה בתוך המרחב היותר רחב הזה של השכנות שלנו. שלמה בר הוא גיבור אמתי שלי. יצא לי ללמוד אתו, אני חלק מהקבוצה הזאת של 'ידידי השכחת', שגם הוא חלק ממנה. אתי אנקרי גם קרובה לדבר שאני עושה. ארוז לב ארי גם קרוב לדברים שאני עושה. יונתן רזאל. זאת משפחה מוזיקלית כזאת שכל אחד בדרכו מצליח להביא תכנים ישראלים טובים.

טוביה פרילינג:

קובי אוז: